

Geçmişten Günümüze Ermeni Meselesi

Doç. Dr. Eray BAYRAMOL

Dış Politika ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi

Giriş

Türklerle yüzyıllarca bir arada yaşayan Ermenilere, Osmanlı Devleti tarafından tarihin hiçbir sayfasında rastlanmayan özgürlükler verildi. Ermeni sorununun tarihsel anlamı ise Osmanlı Devleti'nden alınacak topraklar üzerinde bağımsız bir Ermenistan kurulması girişimleri ve Türk Devleti'nin bu duruma karşı çıkmasının oluşturduğu çatışmalardır.

Ermeni Meselesi ilk defa ıslahat gerekçesiyle Batılıların müdahalesi ve Ermenilerin gayretleriyle ortaya atıldı. Ermeni Meselesi denilen olgu, Birinci Dünya Savaşı'nda yerini "sözde Ermeni katliamına" bıraktı. Söz konusu olayların sebebi gerçekte Ermeniler olmasına ve bu gerçek batılı yazarlarca da dile getirilmesine rağmen ve dahası bu gerçek Türk ve yabancı arşivlerce de doğrulanmış olmasına rağmen sorumluluk Türklere yüklenmeye çalışıldı. Bu çaba günümüze kadar aktararak intikal etti.

Milliyetçi akımlarla beslenen Türk düşmanlığı bir süre sonra Ermeni terörüne evrildi. Bu terör asılsız iddialarla birlikte 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı ile başladı, Birinci Dünya Savaşı ile devam etti ve 24 Temmuz 1924 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması ile son buldu. İlerleyen süreçte Ermeni terörü yeniden canlanarak 1973 yılından itibaren örgütlü terör aşamasına ulaştı ve sadece Türk Devleti'ni temsil ettikleri için Türk diplomatlarını hedef aldı.

Batılı devletlerin çıkar politikaları etrafında şekillenen Ermeni milliyetçiliği, Tanzimat ve Islahat Fermanları ve Ermeni Milleti Nizamnamesi ile Ermeni Patrikliği ve kiliseleri aracılığıyla ayrılıkçı faaliyetlere zemin hazırlamaya başladı. Patrik Mıgırdiç Hrimyan ile başlayan Ermeni kilise milliyetçiliği ilk kez 1857'de onun yayımlamaya başladığı

Van Kartalı ve Muş Kartalı isimli gazetelerle Ermeniler arasında kök salmaya başladı. 1869 tarihinde Patrik seçilmesi ile birlikte Ermeni Patrikhanesi'ni dini işlerden ziyade Ermeni ayrılıkçı hareketinin siyasi merkezi niteliğinde kullanması neticesinde Patriklikten istifa ettirildi. Mıgırdiç Hrimyan, Ayastefanos Antlaşması ile ilgili Yeşilköy'de bulunan Grandük Nikola'yı ziyaret eden Patrikhane heyetinde de yer aldı. 1885 yılında Eçmiadzin Katogigosu oldu ve faaliyetlerine bu görevle devam etti. Ermeni ayrılıkçı politikalarını kendisinden sonra Eçmiadzin Katogigosu olan Nerses Varyabetyan'a da benimsetti. Patrik Hrimyan Varyabetyan ve İzmirliyan'ın Rusya ile iş birliği çerçevesinde Çar'a gönderilen mektup sayesinde Ayastefanos ve Berlin Antlaşmalarına 16. ve 61. maddeler eklendi. Ermeni meselesi bu üç patriğin girişimleri neticesinde başarıyla sonuçlanarak uluslararası bir boyut kazandı. Görüldüğü gibi Ermeni milliyetçiliğine zemin hazırlayan gelişmeler aslında Osmanlı Devleti'nin gerçekleştirdiği Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Ermeni milleti Nizamnamesi yürürlüğe sokulduktan sonra meydana gelmiştir.

Ermeni Terörü

1860'lardan itibaren sosyal amaçlı olarak kurulan dernekler daha sonra dış destek ve yardımlarla Ermenileri devlete karşı ayaklandıran komitelerin ilk çekirdeklerini oluşturdu. Bu komitelerin en önemlileri, Van'da 1885'te kurulan Armenekan, 1887'de Cenevre'de kurulan Hınçak ve 1890'da Tiflis'te kurulan Taşnaksütyun'dur. Bunlardan başka Ramgavar, Kara Haç gibi örgütler de bulunmaktadır. Kendilerini siyasi birer örgüt olarak tanımlayan bu kuruluşlar esasında terör örgütüdür. Birçok ayaklanma ve eylem gerçekleştirmişlerdir.

Ermeni Terör örgütleri içinde en önemlileri olan Hınçak ve Taşnaksütyun'un ortaya çıkmasıyla Anadolu'nun her tarafında isyanlar meydana geldi. Berlin Antlaşması'nın imzalandığı 1878 yılından, zorunlu göçün gerçekleştiği 1915 yılına kadar toplam 40 Ermeni isyanı meydana geldi. Ermeni komitaları, büyük devletlerin Osmanlı Devleti'ne müdahalesini sağlamak üzere özellikle Erzurum, Merzifon, Sason, Zeytun, Van, Trabzon, Gümüşhane, Erzincan, Diyarbakır, Halep, Urfa, Muş, Bitlis, Harput, Antep, Kayseri, Sivas, Birecik, Elâziğ gibi yerlerde terör faaliyetleri ve ayaklanmalar gerçekleştirdi. II. Meşrutiyet'in ilanıyla başta Adana'da olmak üzere 1890 yılından itibaren katliamlar şeklinde gerçekleşen isyanlar düzenlendi. Dahası, 1896 yılında İstanbul'da Osmanlı Bankası'na yapılan baskın ve 21 Temmuz 1905 tarihinde cuma selâmlığı esnasında II. Abdülhamid'in bombalı bir suikastla öldürülmek istenmesi Ermeni ihtilal ve terör örgütlerinin terör faaliyetlerinin hangi boyutlara ulaştığını görmek açısından iyi birer örnektir.

Ermeni komitecilerinin 1915 yılı ilkbaharında Rusya'nın desteğiyle ortaya koydukları faaliyetler başladı. Rusya öncülüğünde Ermeni komitelerine mensup Ermeniler savaş başlar başlamaz Rus ordusuna katıldı. Katılmayanlar seferberlik ilanına rağmen askere gitmeyi reddetti ve Ermeni terör örgütüne katıldı. Askere gidenler, silah ve

cephaneleri de çalıp komitecilerin emrindeki çetelere dâhil oldu. Doğu Anadolu'nun birçok yerinde gizli komiteler faaliyetlerini arttırdı, bomba imalathaneleri kurdu, silah depoları oluşturdu. Silahsız korunmasız İslam ahali üzerine baskınlar yapıldı. Anadolu'nun birçok yerinde isyanlar başlatıldı. Van'daki ayaklanmada Rus ordusu ile birlikte katliam yapıldı ve Van ahalisinin büyük bir kısmı katledildi. Bütün bu hareketlerin başında, Osmanlı Meclisine dahi girmiş bulunan Ermeni milletvekillerinin, tanınmış komitecilerin, papazların, doktor ve avukatların bulunduğu görüldü. Örneğin Karekin Pastırmacıyan Osmanlı Devleti'nin meclisindeki bir milletvekiliydi ve Ermeni terör örgütüne liderlik etti. Terör örgütündeki kod adı Armen Garo idi. Bununla birlikte Ermenilerin Rusya güdümünde hareket ettiklerine dair en iyi kanıt Rusya'nın kendi resmî arşiv belgeleridir.

Tüm Ermenilerin Patriği Katogigos Kevork, Rusya ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan Ermeni Projesini içeren 8 Şubat 1914 tarihli Yeniköy Antlaşması ile ilgili bu defa Rus Çarı'na bir teşekkür mektubu gönderdi. Bu mektupta Rus yardımlarının Ermeniler için ne anlam ifade ettiği açıkça anlaşılıyordu. Ermenileri himayesi altına aldığı için Çar'a minnettar olduğunu bildiren Kevork, "Ermeni reform projesi ile Ermeni milleti için iyileştirme ve düzenlemelerin gerçekleşeceğini ve tüm Hristiyanları maddî, manevî, kutsal ve mukaddes birlik ve beraberliğe sevk ettiğini söylemekteydi. Büyük gelişme ve ilerleme olarak görülen bu süreç, ekselanslarının üstün diplomasisi ile gerçekleştiği için inisiyatif artık Rusya'ya geçti" diyerek varılan sonucu özetliyordu.

Kevork'un Çar'a ilettiği bu sözler yüzyıllar boyu Osmanlı Devleti çatısı altında huzur ve varlık içinde yaşadıkları gerçeğinin bir inkarıydı. Ruslar tarafından 1914 yılında yapılan bir araştırmada Sivas vilayeti ele alınıyor. Ahumov'un kaleme aldığı Sivas'taki ekonomik hayat ile ilgili raporda şu bilgiler bulunmaktaydı: Bu rakamlara göre Sivas vilayetinde ithalatçı sayısı 166 idi. Bunlardan 141'i Ermeni, 13'ü Türk, 12'si Rum idi. Bölgedeki ihracatçı firma sayısı 150 idi. Bunlardan 127'si Ermeni, 23'ü Türk idi. 37 Bankadan 32'si Ermeni sadece 5'i Türk idi. 9900 küçük tüccardan 6800'ü Ermeni, 2650'si Türk ve 450'si diğer milletlerdendi. Vilayetteki 153 fabrikadan 130'u Ermenilere, 20'si Türklere ve 3'ü diğer milletlere aitti. Bu fabrikaların tamamında Ermeni işçiler çalışmaktaydı.

Ermenilerin içinde bulunduğu sosyal durum bu denli iyi olmasına rağmen Türklere karşı düşman devletlerle iş birliği yapmaktan çekinmediler. Rusya'nın Paris Büyükelçisi İzvolskiy 4 Mayıs 1915 tarihinde Çarlık Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Sazonov'a gönderdiği telgrafında, Fransa'daki Ermeni politikacı Doktor Zavriyev'in kendisini ziyaretinde yaptığı görüşmeyi aktardı. Buna göre, otonom bir Ermenistan olacak ve bu otonom Ermenistan Rusya, Fransa ve İngiltere tarafından himaye edilecekti. Bu bölge sadece Ermeni vilayetlerini kapsamayıp bu vilayetlerin de dışında Kilikya bölgesini kapsayarak Yumurtalık'tan başlayıp Mersin Limanı ve Saros Körfezi'ne kadar uzanacaktı. Bu program Rus Dışişleri Bakanlığı tarafından

desteklendi ve plan ile ilgili olarak Londra ve Fransa Büyükelçileri aracılığıyla Rus yardımı vaat edildi.

Terör faaliyetlerinin ciddi olarak artması ve Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı içindeki mücadelesine çok fazla zarar vermesi nedeniyle ve Ermeni komitelerinin çok ileri gitmesi karşısında Osmanlı hükümeti, 24 Nisan 1915 tarihinde tedhiş komitelerinin kapatılmasını, belgelere el konulmasını, bu komitelerin liderleri ile zararlı faaliyeti bilinen Ermenilerin tutuklanmasını ve askeri mahkemeye sevkini kararlaştırdı. Vilayetlere de gönderilen bu kararname ile Ermenilerden, buldukları yerde kalmaları sakıncalı görülenlerin uygun yerlerde toplanması da emredilmekteydi. Bu karar çerçevesinde 2345 Ermeni tutuklandı. Bugün Ermenilerin 24 Nisan'ı sözde anma günü olarak dile getirmelerinin esas nedeni budur. Tutuklanan bu 2345 Ermeni'nin tamamının tutuklanma nedeni sivil toplum örgütü görüntüsü altında terör faaliyetleri sürdüren örgütlere yöneticilik, üyelik, yardım ve yataklık etmektir.

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Ermeni isyanları en yoğun halini aldı. Savaşmak için erkekleri cepheye giden ahaliye karşı kıyım harekâtı başlatıldı. Rus işgali altında olan bölgelerde Rus-Ermeni karışımı kuvvetler Müslümanların tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik faaliyetlerde bulundular. Dolayısıyla bir etnik temizliği öngören Ermeni çetelerinin sürdürdüğü katliamlar bölgedeki Müslüman ahalinin yollara dökülmesine ve büyük kayıplar verilmesine yol açtı.

Tehcirin Nedenleri

Osmanlı Devleti'nin Ermenilere uyguladığı zorunlu göçün, Ermenilerin 1878 yılından itibaren ıslahat istekleri görüntüsü altında Batılı devletlerle ve Rusya'yla, Osmanlı Devleti aleyhine faaliyetlerde bulunmaları ve arka planda, bir devlet kurmak düşüncesiyle çok sayıda örgüt kurup silahlı mücadeleye girişmeleri, Anadolu'nun çeşitli yerlerinde isyan ederek sivil halkı katletmeleri, suikastlar düzenleyip ordu ikmal yollarını tıkamış olmaları düşünüldüğü takdirde zorunlu göçün neden gerekli olduğu daha somut bir biçimde anlaşılacaktır.

Olayları önlemek için tek çare, o bölgelerdeki bozguncu unsurları harekât alanlarından ve yurtiçinin kritik bölgelerinden uzaklaştırmaktır. Bunun için Başkomutanlığın önerisi ile Osmanlı hükümetince geçici olarak 27 Mayıs 1915 tarihinde "Sevk ve İskân Kanunu" çıkartıldı:

Madde 1. Sefer zamanında ordu, kolordu ve tümen komutanları ve bunların vekilleri ve bağımsız bölge komutanları, halk tarafından herhangi bir şekilde hükümet emirlerine, yurt savunmasına, mevcut düzene ve güvenlik işlerine karşı durum alan ve silahla saldıran ve direnenleri görürlerse hemen askeri kuvvetlerle karşı koyacaklar; saldırı ve direnmeyi kökünden yok etme yolunda yetkili ve yükümlüdürler.

Madde 2. Ordu ve bağımsız kolordu ve tümen komutanları askeri nedenlere dayanan, casusluk ve hainliklerini hissettikleri bölge halkını tek tek veya raporlu olarak memleketin diğer bölgelerine gönderebilirler ve oralarda oturabilirler.

Madde 3. Bu kanun yayınlandığı tarihten geçerlidir.

Sevk ve İskân Kanunu yayınlandıktan hemen sonra 30 Mayıs 1915 tarihinde İçişleri, Harbiye ve Maliye Bakanlıklarına gönderilen genelgede, Devletin tehcir konusunda ne denli hassas davrandığını da görmekteyiz. Bu genelgede;

- 1- Göç ettirilenler, kendilerine tahsis edilen bölgelere can ve mal güvenliği ve emniyeti sağlanarak rahat bir şekilde nakledileceklerdir.
- 2- Yeni evlerine yerleşene kadar işleri Göçmen Ödeneğinden karşılanacaktır.
- 3- Eski mali durumlarına uygun olarak kendilerine emlak ve arazi verilecektir.
- 4- Muhtaç olanlar için hükümet tarafından konut inşa edilecek; çiftçi ve ziraat erbabına tohumluk, alet ve edavat temin edilecektir.

Bu yer değiştirme kanunu ve bu kanuna dayalı olarak çıkarılan emirler çerçevesinde Erzurum, Van ve Bitlis vilayetlerinden çıkarılan Ermeniler Musul'un güney kısmı, Zor ve Urfa sancağına; Adana, Halep, Maraş civarından çıkarılan Ermeniler ise Suriye'nin doğu kısmı ile Halep'in doğu ve güneydoğusuna nakledildi. Bu bölgeler çok geniş verimli toprakların olduğu bölgelerdir. Kaldı ki tüm olumsuzluklara rağmen devlet, Ermenileri halen tebaası olarak görmüş ve göç sırasında ve sonrasında tüm ihtiyaçlarını en üst düzeyde gidermeye çalışmıştır. Mallarına ya da değerli eşyalarına el koymadığı gibi göç ettikleri yerlerde toprak tahsis etmiş, hali vakti yerinde olmayanların işlerini karşıladığı gibi evlerinin inşasını da üstlenmiştir. Kaldı ki zorunlu göçte hiçbir Ermeni, Osmanlı Devleti sınırları dışına gönderilmemiştir.

Birinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra Ermeni komitaları terör faaliyetlerini bu defa zorunlu göçün mimarlarına karşı başlattı. Nemesis'in çalışmaları 1919 yılında İstanbul ve Erivan'da başlatıldı. Erivan'da toplanan Batı Ermenistan II. Kongresinde Talat Paşa, Cemal Paşa, Said Halim Paşa, Dr. Nazım, Bahattin Şakir ve Cemal Azmi Bey gibi Osmanlı yöneticilerinin, sözde Ermeni katliamından sorumlu tutularak burada gıyaben idamlarına karar verildi. Ayaklanmaların başarısızlığını sindiremeyen Ermeniler, Nemesis operasyonları çerçevesinde 15 Mart 1921 tarihinde Berlin'de gerçekleşen suikastta eski Dahiliye Nazırı Talat Paşa'yı şehit etmiştir. 5 Aralık 1921 tarihinde Roma'da eski Sadrazam Said Halim Paşa, 17 Nisan 1922'de Teşkilat-ı Mahsusa'nın kurucusu ve Kafkasya Misyonu Başkanı Bahattin Şakir ve Cemal Azmi Bey Ermeni teröristler tarafından şehit edilmiştir. 25 Temmuz 1922 tarihinde eski Bahriye Nazırı Cemal Paşa Tiflis'te şehit edilmiştir. Fetali Han Hoyski, Behbud Han Cevanşir ve Hasan Ağaoğlu, Ermeni teröristler tarafından şehit edilen Azerbaycan devlet adamlarıydı.

Şehit edilen Azerbaycan devlet adamları dediğimizde tabii ki aklımıza 1918 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın son günlerinde Ermenilerin Azerbaycan'da gerçekleştirdikleri katliamlar gelmektedir. Bilindiği gibi 1917 yılında Rusya'da gerçekleşen Bolşevik İhtilalinden sonra 1918 yılında Azerbaycan, Mehmet Emin Resulzade önderliğinde bağımsızlığına kavuştu. Fakat bir süre bu bölgelerde yaşayan Ermeniler Azerbaycan Türklerine karşı bir katliam hareketine girişti. Mehmet Emin Resulzade, Batum Antlaşması'nın ilgili maddelerine istinaden Osmanlı Devleti'nden yardım istedi. Bunun üzerine Harbiye Nazırı ve Başkomutan Vekili Enver Paşa, kardeşi Nuri Paşa'ya gönüllülerden bir ordu teşkil etmesini ve Azerbaycan'daki kardeşlerimizi kurtarması emrini verdi. Nuri Paşa Anadolu'dan topladığı 8.500 gönüllü ile Kafkas İslam Ordusunu kurdu ve Bakü'ye doğru ilerlemeye başladı. 15 Eylül 1918 tarihinde Kafkas İslam Ordusu Bakü'ye girerek Kafkasya'daki Ermeni mezalimine son verdi. Aslında bu vesileyle Azerbaycan ile Osmanlı Devleti tek devlet haline geldi. Hatta Nuri Paşa'nın ordusuna Kafkasya'dan da birçok gönüllü katıldı ve ordu mevcudu 20.000'e ulaştı. Nuri Paşa, Türkistan'da Rus esareti altında yaşayan Türkleri kurtarmak için hazırlıklarını gerçekleştirdiği sırada 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi imzalandı ve Kafkas İslam Ordusu, antlaşmanın ilgili maddelerine istinaden Azerbaycan'ı boşaltmak zorunda kaldı.

Millî Mücadele başladıktan sonra Ermeniler yeniden harekete geçerek bu defa Sevr Antlaşması'nı neden göstererek Doğu Anadolu'ya saldırı girişiminde bulundu. Nitekim antlaşmada Doğu Anadolu'da bir Ermenistan kurulması öngörüldüğünden Ermeni Cumhuriyeti bu antlaşmanın tanıdığı haklara dayanarak Türk topraklarına saldırmış ise de Kâzım Karabekir komutasındaki 15. Kolordu harekete geçerek 30 Ekim 1920'de Kars'ı geri aldıktan sonra Ermenileri 2/3 Aralık 1920'de Gümrü Antlaşmasını imzalamaya zorladı. Böylece Sevr Antlaşması ile Doğu Anadolu'da yaratılmak istenen Büyük Ermenistan hayali de Türk ordusunca yok edildi. Ayrıca 16 Mart 1921 tarihli Moskova ve 13 Ekim 1921 tarihli Kars Antlaşmaları ile TBMM hükümeti Ermeni meselesini kökünden halletti. Son olarak Lozan'da da Ermeni meselesi gündeme getirildi ancak Türk tarafının sert tepkisi üzerine Avrupalı devletler Ermenilerle ilgili taleplerinden vaz geçti.

Modern Türk devleti kurulduktan sonra Ermeni terörü yeniden hortladı. 1923 yılından 1965 yılına kadar ABD'deki Ermeniler Türkiye aleyhtarı faaliyetlerine devam etti. 1915 yılındaki sevk ve iskân olayını büyük bir soykırım felaketi olarak göstererek Ermeni halkını bu çerçevede birleştirmeye çalıştı. Öte yandan sözde Ermeni soykırımının 50. Yıldönümü kutlamalarının yapıldığı 1965 yılı ise Ermeni propagandaları için yeniden bir başlangıç yılı oldu. Bunu 1973 yılından itibaren Ermeni terör hareketleri takip etti. Nitekim Ermeni terörü yeniden başlayarak 1974'ten sonra Türk dış temsilciliklerine, Türk Hava Yolları bürolarına ve özellikle diplomatlara yöneldi. Türkiye'nin Los Angeles Başkonsolosu Mehmet Baydar ve Bahadır Demir'in şehit edilmesiyle başlayan Ermeni teröründe 31 diplomatımız şehit

düştü. Asala terör örgütünün Türk Devleti tarafından yok edilmesinden sonra diplomatlarımıza karşı Ermeni terörü son buldu.

Fakat Sovyetler Birliği'nin çöküş sürecine girmesiyle birlikte Ermeni terörü yüzünü bu defa yine Kafkasya'da gösterdi. 1988 yılında Ermenistan'ın Azerbaycan'a ait topraklarını işgal etmek istemesiyle başlayan Azerbaycan-Ermenistan Savaşı sonucunda 1 milyon civarı Azerbaycan Türkü topraklarından sürülerek göçmen durumuna düştü ve Azerbaycan topraklarının %20'si Ermenistan tarafından işgal edildi. Bu işgal sırasında 20 bin Türk, Ermeniler tarafından katledildi, 20 binden fazlası yaralandı, 50.000'i sakat kaldı. Dağlık Karabağ'da devam eden çatışmalarda Hocalı soykırımı yaşandı. Ermeniler burada çocuk, yaşlı, kadın ayırt etmeden 613 masumu vahşice katletti. Cenazeler üzerinde yapılan incelemeler bu durumu gözler önüne sermektedir. Örneğin;

- Orucov Telinan Enveroğlu'nun kafa derisi yüzülmüş,
- Hasanov Şohlet Usuboğlu'nun göğüs kafesinde kurşun yarası, üst tarafının kesilmiş olduğu görülmüş,
- Hasanova Fitat Ehedkızı tecavüz edilmiş ve gözleri çıkarılmış,
- Selimov Bahadır Mikayıloğlu, Nahcivanik yolunda yakılmış, cinsi uzvu kesilmiş, gözleri çıkarılmış,
- Abışov Ali Abdüloğlu'na ezici aletle vurulmuş, kemiklerinin çoğu kırılmış.
- Kerimova Firengül Muhammedkızı'nın bedeni tam doğranmış, gözleri çıkarılmış, kulakları ve göğüsleri kesilmiş
- İmam Agyar Salmanoğlu, (üç yaşında bir çocuk) Ermenilerce yakılarak öldürülmüş,
- Kerimov Frunz Salmanoğlu, diri diri yakılmış,
- Nuriyev Hafiz Yusufuğlu'nun elleri telle bağlanarak kafası kesilmiştir.

AİHM'in Söзде "Soykırım" Hakkındaki Kararı

Bugün her ne kadar bazı ülke parlamentolarında Ermenilere "soykırım" yapıldığına dair bazı kararlar alınmışsa da bu kararların herhangi bir hukuki karşılığı yoktur. Ermeni soykırımı olduğuna dair herhangi bir ülke mahkemesi tarafından ulusal bir mahkeme kararı olmadığı gibi uluslararası bir mahkeme kararı da yoktur. Ancak Ermeni soykırımı yapılmadığına dair uluslararası bir mahkeme kararı vardır. Üstelik bu karar Avrupa'nın en üst derece mahkemesi olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından alınmıştır. Bu dava Perinçek-İsviçre Davasıdır.

Doğu Perinçek, 2005 yılının Mayıs, Temmuz ve Eylül aylarında İsviçre'de verdiği konferanslarda Osmanlı İmparatorluğu'nun soykırım suçu işlediği iddialarını reddederek, bunun "uluslararası emperyalist bir yalan" olduğunu ifade etmiştir. İsviçre'de Ermeni soykırımı yoktur ifadesini kullanmak İsviçre yasalarına göre suç olduğundan dolayı İsviçre-Ermenistan Derneği tarafından 15 Temmuz 2005'te Doğu

Perinçek hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. 9 Mart 2007’de Lozan Sulh Ceza Mahkemesi, davacı tarafı haklı bulmuş ve Doğu Perinçek’in suçlu olduğuna karar vermiştir. Doğu Perinçek bu karara itiraz ederek 2008 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne başvurmuştur. AİHM 2. Dairesi 2013 yılında verdiği kararla Doğu Perinçek’in suçsuzluğuna karar vermiştir. 2015 yılında AİHM Büyük Daire bu kararı onamıştır. Dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı’nın AİHM 2. Daire kararından sonra yayınladığı bildiriye belirtildiği gibi, “bir dönüm noktasıdır”, çünkü her iki karar da 1915 olaylarının hukuken “soykırım” olarak nitelenemeyeceğini onaylamaktadır.

Ermeniler geçmişte yabancı devletlerin maşası rolünü üstlenmişlerdir. Günümüzde de aynı misyonu devam ettirmektedirler. Türkiye’nin Mavi Vatan’da, Libya’da Kıbrıs’ta, Suriye’de, Kuzey Irak’ta, Doğu Akdeniz’de, Karabağ’da gerçekleştirdiği haklı ve başarılı mücadeleye karşı tehdit niteliğinde olan iddialar ve açıklamalar kabul edilemez niteliktedir. Türk Devleti tarihten gelen haklı mücadelesini sürdürmeye azimle devam edecektir.

Kaynakça

- “AİHM Nihai Kararını Verdi: Soykırım Davasında Doğu Perinçek Haklı”
<https://www.hurriyet.com.tr/dunya/aihm-nihai-kararini-verdi-soykirim-davasinda-dogu-perincek-hakli-40002454>, Erişim tarihi 16.04.2024.
- Akça, Bayram, “Milli Mücadele Döneminde Ermeni Meselesi”,
<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/milli-mucadele-doneminde-ermeni-meselesi/>,
Erişim tarihi 13.04.2024.
- Bayramol, Eray, “Rus Kaynaklarında Ermeni Sorunu 1914-1915”, Bilge Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- İlter, Erdal, “Büyük İhanet Ermeni Kilisesi ve Terör”, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.
- Sbornik Diplomaticeskikh Dokumentov Reformı v Armenii 26 Noyabrya 1912 goda-10 Maya 1914 goda, Gosudartsvennaya Tipografiya, Petrograd, 1915.
- Ahumov N., “Buduşaya Armeniya”, Severniya Zapiski, No: 12, 1914.
- “No: 275, 15 Ekim 2015, AİHM’in Perinçek/İsviçre Davasına İlişkin Büyük Daire Kararı Hk.”,
https://www.mfa.gov.tr/no_-275_-15-ekim-2015_-aihm_in-perincek_ısvicre-davasina-iliskin-buyuk-daire-karari-hk_.tr.mfa, Erişim tarihi, 10.04.2024.